

TRÄDINVENTERING NORRA FÖRSKOLAN

VÄSBY ENTRÉ, UPPLANDS VÄSBY KOMMUN

2021-09-02

wsp

KUND

Upplands Väsby kommun

KONSULT

WSP Environmental Sverige

Dragarbrunnsgatan 41

WSP Sverige AB

753 20 Uppsala

Besök: Dragarbrunnsgatan 41

Tel: +46 10 7225000

wsp.com

UPPDRAGSNAMN
Väsby entré

UPPDRAGSNUMMER
10267766

FÖRFATTARE
Måns Svensson

DATUM
2020-05-29

ÄNDRINGSDATUM
2021-09-02

Granskad av
Liselott Evasdotter

Godkänd av
Per Andersson

1 BAKGRUND

Väsby Entré planeras bli en ny stadsdel som ska knyta ihop östra och västra Väsby. Detaljplanering pågår för att bygga samman Östra Runby med centrala Väsby och för att utveckla stationsområdet till en stark kollektivtrafikknutpunkt. Med anledning av planerad bebyggelse av en förskola i ett grönområde söder om Runbyvägen har WSP på uppdrag av Upplands Väsby kommun genomfört en inventering av träd inom ett ca 10 hektar stort sammanhängande skogsområde (Figur 1). Denna inventering utgör en komplettering till en tidigare genomförd naturvärdesinventering i området (Ekologigruppen 2015). I området har också fördjupade inventeringar av vedlevande skalbaggar och marksvampar gjorts (WSP 2019a, 2019b).

Målet med denna inventering var att identifiera eventuella skyddsvärda träd inom området, samt att utvärdera konsekvenser av den planerade byggnationen för dessa träd och de spridningssamband som de kan tänkas utgöra en del av.

Denna rapport uppdaterades 2021-08-31 med nya kartor (inklusive mer exakta trädmätningar). Diskussionen om påverkan och spridningssamband (3.2. respektive 3.3) uppdaterades också med hänsyn taget till nytt förslag för lokalisering av förskola.

Figur 1. Det inventerade områdets avgränsning (röd streckad linje) nordväst om stationsområdet i Upplands Väsby.

2 INVENTERINGEN

2.1 METOD

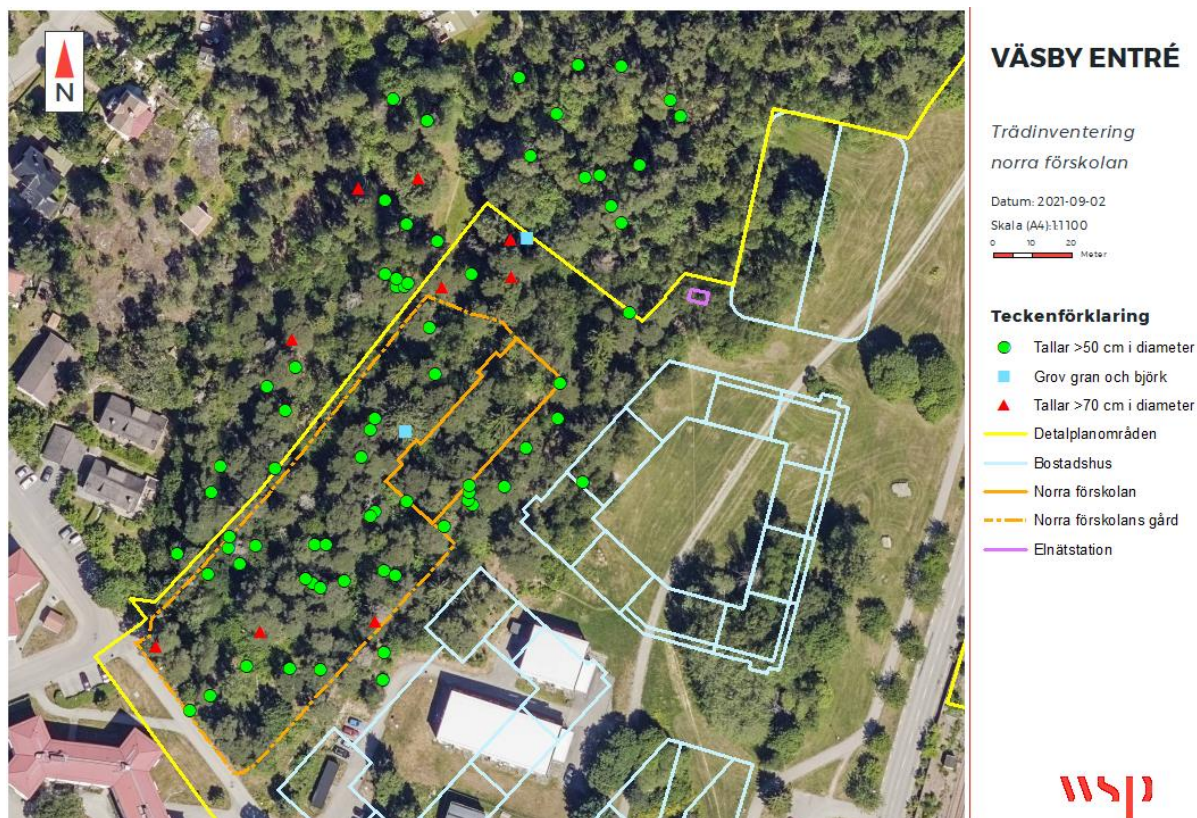
Området inventerades av Måns Svensson den 8 maj 2020 med ett kompletterande besök den 19 maj 2020. Träd som betraktas som grova enligt de diametergränser som angetts av Skogsstyrelsen (2014) eftersöktes. Träd som uppfyllde Naturvårdsverkets kriterier på ett särskilt skyddsvärt träd eftersöktes också. Träden koordinatsattes med enklare GPS-utrustning (felvisning vanligen minst $\pm 1-3$ meter). Träd som klassades som skyddsvärda vid inventeringen den 19 maj 2020 mättes in igen med basstation av Ira Kits (Upplands Väsby kommun) den 25 augusti 2020. Skyddsvärda träd är därför inmätta med mindre felvisning än övriga inmätta träd.

Enligt Åtgärdsprogrammet för särskilt skyddsvärda träd (Naturvårdsverket 2012) avses med särskilt skyddsvärda träd något av följande:

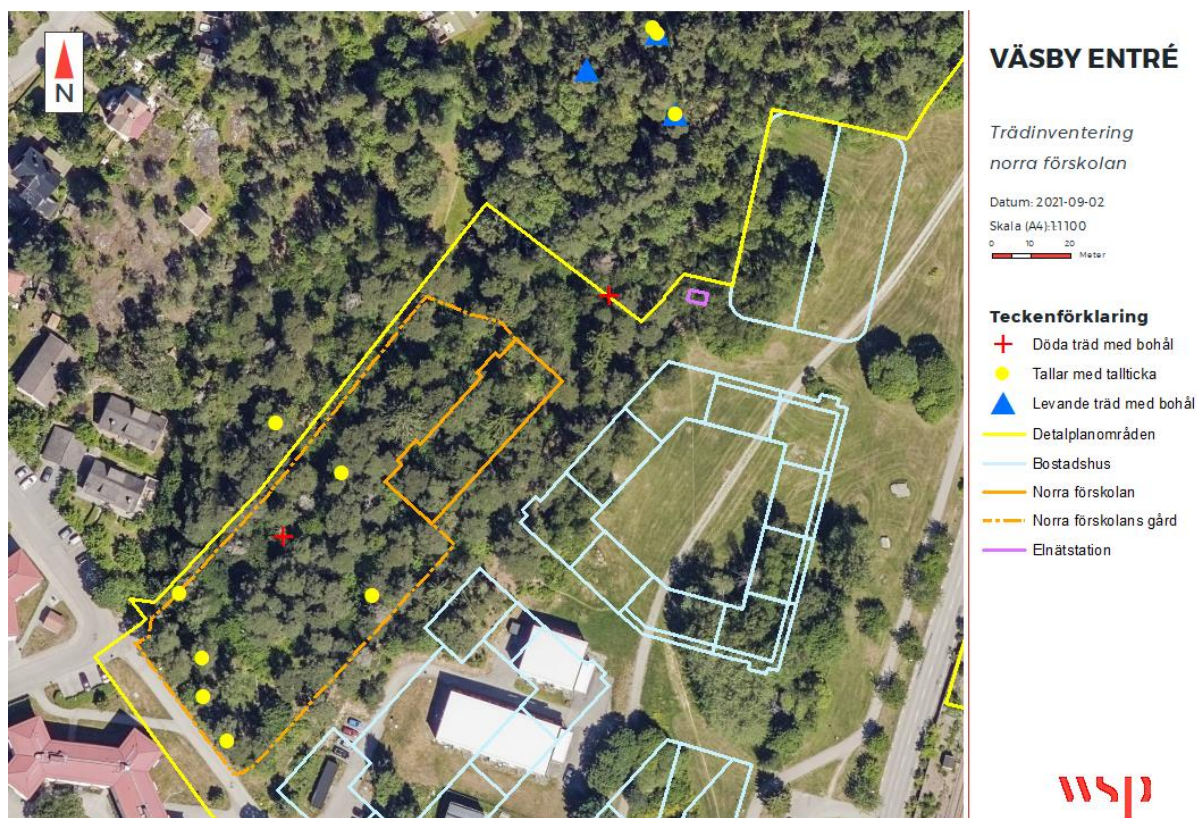
Jätteträd: Levande eller döda träd som är grövre än en meter i diameter på det smalaste stället under brösthöjd.

Mycket gamla träd: Levande eller död gran, tall, ek och bok som är äldre än 200 år. Övriga trädslag som är äldre än 140 år.

Grova hålträd: Levande eller döda träd som är grövre än 40 cm i diameter i brösthöjd med utvecklad hålighet i huvudstammen.

Figur 2. Tallar med diameter >50 cm (gröna cirklar), tallar med diameter >70 cm (röda trianglar), samt en gran med diameter >70 cm + en björk med diameter >50 cm (blå fyrkanter, granen i syd). Inventeringsområdet inklusive buffertzonen avgränsas med streckad lila linje och planerad förskola med orange.

Figur 3. Träd med den rödlistade svampen talticka (gula cirklar), döda träd med bohål (röda kors), samt levande träd med bohål (blå trianglar). Två av de levande träden med bohål har också talticka.

2.2 RESULTAT

2.2.1 Observerade träd

68 tallar med en diameter >50 cm och 9 tallar med en diameter >70 cm noterades (Figur 2). Dessutom noterades en gran med en diameter >70 cm och en björk med en diameter >50 cm (Figur 2).

Tre levande träd med en diameter >40 cm och med bohål hittades i norra delen av området (Figur 3). Två döda träd med en diameter >40 cm och med bohål hittades också (Figur 3).

Detta var inte en artinventering, men den rödlistade arten talticka observerades på nio träd (Figur 3). Arten är känd från området sedan tidigare inventeringar.

2.2.2 Vilka av träden är särskilt skyddsvärda?

De fem träden med bohål bedöms uppfylla Naturvårdsverkets definition på "Grova hålträd" och är därmed att anse som särskilt skyddsvärda.

Bedömningen av vilka övriga träd som är särskilt skyddsvärda inom området hänger på om något eller några av dem är över 200 år gamla. Då information om trädens exakta ålder i dagsläget saknas, har deras ålder uppskattats baserat på grovlek och utseende; en exakt åldersbestämning skulle kräva att ett antal representativa trädindivider i området provborrades och att årsringarna därefter analyserades.

Träd som enligt Skogsstyrelsen klassas som grova (Skogsstyrelsen, 2014), skulle eventuellt kunna utgöra särskilt skyddsvärda träd då grövre träd ofta även är gamla. Detta är dock behäftat med osäkerhet, eftersom sämre markförutsättningar (till exempel bergig mark) kan göra att träden växer

långsammare, varpå även senvuxna och klenare träd ibland kan vara mycket gamla. Delar av undersökningsområdet är mer bergigt, särskilt i norra delen och delvis längs västra kanten. Här står någon enstaka mindre grov tall som eventuellt skulle kunna vara mycket äldre än storleken antyder. Generellt är dock tallarna i området i jämförbara storleksklasser. Många av dem bör vara minst 150 år och åtminstone de nio träden med en grovlek över 70 cm bedöms kunna vara över 200 år. I brist på exakta åldersdata bedöms dessa nio träd därför tills vidare som särskilt skyddsvärda.

Den grova gran och dito björk som noterades (Figur 2) bedöms inte vara över 200 år respektive 140 år. Granen är visserligen över 70 cm i diameter, men gran växer ofta fortare än tall och trädet i fråga hade heller inte ett utseende som indikerade så hög ålder.

Figur 4. De äldre träden i området är tallar som tidigare växt ljusöppet, medan yngre lövträd och dito gran utgör sentida igenväxning.

3 SLUTSATSER OCH REKOMMENDATIONER

3.1 NUVARANDE NATURVÅRDSLÄGE

Det äldre trädskiktet i området består av tall. Generellt handlar det om spärrgreniga träd, det vill säga träd med grova, glasa grenar i kronan. Spärrgrenighet indikerar att tallarna under lång tid levt i en ljusöppen miljö. Därefter har uppenbarligen en förtätning skett, framförallt med diverse lövträd, men även gran och ställvis också buskar (Figur 4). Det finns enstaka liggande döda tallar och ett par stående döda björkar, men generellt är mängden död ved låg. Detta tillsammans med den oftast betydligt lägre åldern på områdets lövträd tyder på att man tidigare hållit efter området och rensat bort sly och städad ut döda träd. Skötseln har dock senare släppts och området sakta börjat växa igen. De sydvästra delarna av området är mer ljusöppna och luckiga än de centrala och norra delarna, men generellt är området under igenväxning. Tall är ett trädslag som tål beskuggning dåligt och flera tallar i områdets skuggigare delar visar också tecken på nedsatt hälsa, med grova grenar i den nedre delen av kronan döda. Läget är inte akut, men görs ingen åtgärd alls i beståndet, så kan man räkna med att flera av de äldre tallarna kommer att bli utskuggade och därmed på sikt att dö. Grov död tall har förvisso också ett naturvärde, men eftersom de tre rödlistade arter som i nuläget är kända från platsen (tallticka, vintertagging och reliktbock) alla är knutna till levande träd, så är en viktig fråga ur naturvårdsperspektiv hur man säkrar just tallarnas fortbestånd på platsen.

En rimlig naturvårdsåtgärd i området vore att försiktig friställa vissa tallar så att de får solbelysta stammar och att i övrigt avlägsna en del ung gran och dito lövträd ur beståndet. Det kan även vara lämpligt att på vissa ställen avverka en och annan tall där dessa står tätt. Man skulle i så fall prioritera att öppna upp kring de grövsta träden och träd med särskilt tydlig spärrgrenighet (det vill säga träd som tidigare stått öppet). Målet med dessa åtgärder vore dels att gynna reliktbock, vilken lever i gammal tall med solbelyst bark, men också att generellt förlänga livslängden på tallarna i området genom att trycka tillbaka igenväxningen kring dem.

3.2 BYGGNATIONENS PÅVERKAN

Som framgår av figur 2 och 3 är platsen för den framtida förskolan belägen i områdets mer täta centrala delar. Inget av de 14 träd som vid den här inventeringen identifierades som särskilt skyddsvärda (se 2.2.2 ovan) är belägna på platsen för förskolans huskropp eller i direkt anslutning till den. Av övriga träd med naturvärden ligger ett träd med konstaterad förekomst av tallticka ganska nära platsen för byggnationen (väst om förskolans sydvästra hörn, se figur 3) och kan därmed komma att behöva avverkas. I anslutning till förskolan finns vidare ett femtontal tallar med en grovlek på över 50 cm i brösthöjd (gröna punkter i figur 2, observera att felvisningen gör att några av dem i verkligheten kan stå på platsen för förskolan och inte strax utanför). De flesta av dessa träd kommer sannolikt att behöva avverkas vid byggnation.

De negativa effekter som kan tänkas uppstå vid en byggnation är alltså framförallt kopplade till att flera äldre, grova tallar troligen behöver avverkas. Livsmiljön för några rödlistade tallanknutna arter i området kan därmed komma att minska. I ljuset av den igenväxningsproblematik som beskrivits ovan, är dock en byggnation i området inte med nödvändighet enbart negativ för naturvärdena. En generell ljusöppning av beståndet och bortröjning av igenväxningsvegetation kan istället medverka till att de äldre tallar som får stå kvar i området får bättre långsiktiga förutsättningar än de skulle ha om området långsamt växte igen.

Man bör så långt det är möjligt försöka att spara riktigt grov tall, särskilt skyddsvärda träd och tallar med tallticka. Som kompensationsåtgärder kan man spara död ved som man får av tallar man avverkar och lägga dem någonstans i området, gärna i solbelyst läge. Man skulle också kunna öppna upp området även utanför den planerade förskolan och bidra till att tallarna där lever längre.

3.3 SPRIDNINGSSAMBAND

Som framgår av figur 2 och 3, så är grova tallar och naturvärden kopplade till dessa ganska väl spridda i inventeringsområdet. Det är därför troligt att de delar som ligger utanför förskolans område kan upprätthålla vissa spridningssamband även om en del träd tas ned i samband med byggnationen. Till detta bidrar att området för själva byggnationen är beläget i de täta och skuggiga centrala delarna av området, medan de mer ljusöppna delarna av inventeringsområdet är belägna i inventeringsområdets sydliga delar. De mer ljusöppna, sydliga delarna har fler förekomster av talticka och i dagsläget bättre förutsättningar för reliktbody än resten av inventeringsområdet. Spridningssamband för dessa arter borde därför kunna upprätthållas om deras värdträd i syd får stå kvar. Generellt kan negativa effekter mildras i byggnationsområdet om grova tallar sparas och om idag igenvuxna områden utanför förskolans område delvis öppnas upp, så att mer ljuskrävande arter kan finna en hemvist även där.

4 REFERENSER

ArtDatabanken 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Ekologigruppen 2015. Naturvärdesinventering vid Väsby entré, Upplands Väsby kommun.

Naturvårdsverket 2012. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd. Mål och åtgärder 2012-2016. Rapport nr 6496.

SIS 2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) - Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SVENSK STANDARD SS 199000:2014.

Skogsstyrelsen, 2014. Handbok för inventering av nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen, Jönköping.

WSP 2019a. Fördjupad artinventering av vedlevande skalbaggar. Väsby Entré, Upplands Väsby kommun.

WSP 2019b. Inventering av marksvampar. Väsby Entré, Upplands Väsby kommun.

Websidor: <https://kartbild.com>

VI ÄR WSP

WSP är ett konsultbolag inom samhällsbyggarsektorn med fokus på teknik och analys. Vi verkar på våra lokala marknader med stöd av global expertis. Som tekniska experter och strategiska rådgivare har vi tillgång till ingenjörer, tekniker, naturvetare, planerare, utredare och miljöspecialister liksom professionella projektörer, konstruktörer och projektledare. Vi erbjuder hållbara lösningar inom Hus & Industri, Transport & Infrastruktur och Miljö & Energi. Med drygt 43 600 medarbetare på 550 kontor i 40 länder medverkar vi till en hållbar samhällsutveckling. I Sverige har vi omkring 4 100 medarbetare på ett 40-tal kontor runt om i Sverige. wsp.com

WSP Sverige AB

121 88 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7

T: +46 10 7225000
Org nr: 556057-4880
Styrelsens säte: Stockholm
wsp.com

